

COVID-19 SÜRECİNDE KAMUSAL MEKÂNLAR: MODA'DA ÇAY BAHÇESİ

Aslihan Ece Paköz* 

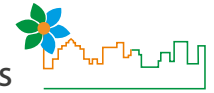
Salgın süreci, özel mekân ile kamusal mekân kavramları arasındaki sınırı daha geçirgen hale getirdi. Bunda, uygulanan sokağa çıkma kısıtlamalarıyla birlikte kamusal mekânlarda yapılan etkinliklerin büyük çoğunluğunun online platformlar aracılığıyla gerçekleşmeye başlaması etkili oldu. Bir yandan kavramsal olarak her yerin kamusal mekâna dönüştüğü daha sık ifade edilir olsa da diğer yandan gündelik hayatta yeşil alan, sahil ya da park gibi kamusal mekânlara duyulan ihtiyaç da artmaya başladı. Dışarı çıkılabilecek zamanların ve temiz hava alınabilecek alanların kısıtlı olduğu göz önünde bulundurulursa bu gibi kamusal mekânlar üzerine tekrar düşünmek önemli görünüyor. Bu kapsamda çalışmada İstanbul, Kadıköy Moda'da bulunan çay bahçesinin, salgın sürecindeki kullanımı gözlemlenerek, bu yerin kamusalılığı üzerine düşünülme.

Moda Burnu'nun Sarayburnu'na bakan sırtında, denize doğru gün batımının izlenebildiği bir yerde konumlanan çay bahçesi, kent planlama disiplininde kentsel bakı noktası olarak isimlendirilen ve kentin panoramik görüntü veren manzara noktalarından biri olarak değerlendirilebilir. İçinde bulunan ve anıt ağaç olarak tescillenmiş sakız ağaçları mekânın etkisini güçlendirmektedir. Bu çay bahçesi, özel mülkiyette kamusal kullanımlı bir mekân olduğundan kapılar ve korkuluklarla sınırlandırılmış durumdadır. Bununla birlikte, Moda Burnu ile Moda sahil yolu arasında bağlantı sağlayan merdivenlerden birine bu çay bahçesinin içinden geçilerek ulaşılmaktadır. Bu merdiven söz konusu bağlantıyı sağlayan diğer merdivenlere kıyasla her yaş grubundan kişinin daha rahat kullanabileceği özelliklere sahip olduğundan oldukça yoğun kullanılmaktadır. Salgın önlemleri kapsamında yeme-içme mekânlarında oturma yasağı uygulamasının başladığı ilk günlerde -bu yasağın 20 Kasım 2020'den 1 Mart 2021'e kadar uygulandı- çay bahçesinin bahçe kapısı kilitlenmiş ve dolayısıyla çay bahçesinin içinden geçilerek kullanılabilecek merdivene ulaşım da engellenmiştir. Bu merdiveni kullanarak Moda sahil yoluna inmek isteyen kişiler çay bahçesini sınırlayan korkulukların üzerinden geçerek merdivene ulaşmak zorunda kalmış; sahilden Moda Burnu'na gitmek isteyenler ise merdiveni kullanarak çay bahçesine ulaştıktan sonra bahçe kapısının kapalı olduğunu görüp tekrar sahile inmek zorunda kalmıştır. Birkaç gün sonra çay bahçesinin kapılarının biri açılarak merdivene yönlendirecek şekilde belirli bir yol demir bariyerlerle sınırlandırılıp merdivenle bağlantı sağlanmıştır. İlerleyen günlerde bariyerlere rağmen kısmen de olsa çay bahçesinin de kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Kısaca, salgın sürecindeki kullanımı gözlemlenen çay bahçesinin, uygulanan kısıtlamalar kapsamında kapatılmasıyla birlikte yakın çevresindeki yaya ulaşımında bir aksama yaşandığı söylenebilir. Bu durum, Moda Burnu ile Moda sahil yolu arasında bağlantı sağlayan ve sık kullanılan merdivenlerden birine söz konusu çay bahçesinin içinden geçilerek ulaşılmasından kaynaklanıyor görünmektedir. Bu çay bahçesinin salgın sürecindeki kullanımı, kent planlamanın kamu ve toplum yararı gözetilerek yapılmasının önemini yaşanan salgınla birlikte daha net ortaya çıktığını gösteren bir örnek olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Kamusal Mekân, İstanbul, Kadıköy, Moda Burnu, Çay Bahçesi.

* Mardin Artuklu Üniversitesi, aslihanpakoz@gmail.com



PUBLIC SPACES DURING THE COVID-19 PANDEMIC: THE CASE OF A TEA GARDEN IN MODA

Aslihan Ece Paköz* 

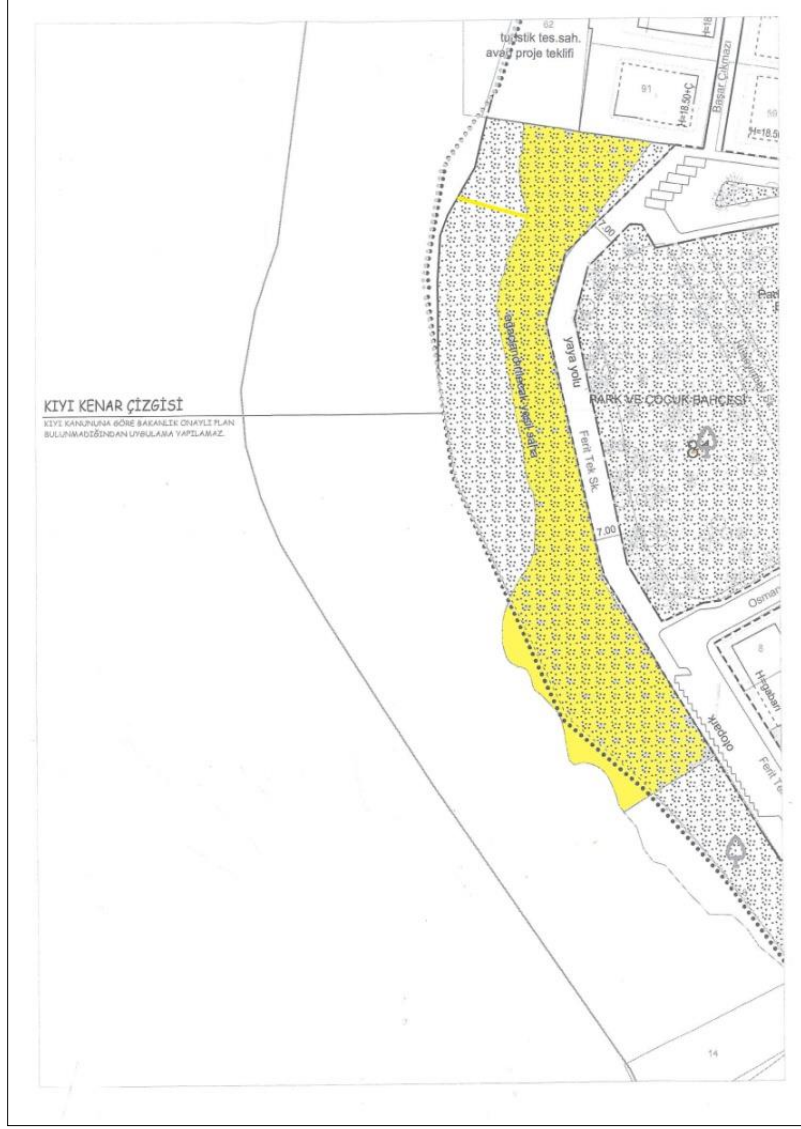
The epidemic has made the boundaries between the private space and public space more permeable. This could be attributed to the organization of most public space activities in online platforms now, as well as to the placement of curfews. Although it is widely proclaimed that everywhere has been converted to a public space, there has been an ever growing need for public spaces such as green areas, public beaches, and parks. Given that the time to go outside and get some fresh air is limited, such public spaces have become vital. This study, in particular, analyzes the extent to which a tea garden (çaybahçesi) in the Moda neighborhood of Kadıköy-İstanbul can be deemed public as regards its use during the pandemic period.

The tea garden, situated in the shorefront area of the Moda neighborhood overlooking Sarayburnu, presents the visitors a fantastic view of the sunset with the sun disappearing into the sea. Thus, it can be regarded as a main scenery point, or as is called in the discipline of city planning 'the urban vantage point,' which offers a panoramic view spreading out below the viewers. The mastic trees inside, which are registered as monumental trees, increase the impact of the scenic location. Being a privately owned public space for communal use, this tea garden is surrounded by railings, and one of the staircases connecting Cape Moda and the coast road is accessible by passing through it. These stairs are used quite frequently as they have features practical for people of all age groups when compared with other staircases providing the same connection. However, in line with the epidemic control measures, the ban on seating and dining at restaurants was immediately implemented on 20 November 2020, and the gate of the tea garden remained locked until 1 March 2020, rendering it impossible to reach the staircase. People who wanted to use these stairs to reach the Moda coast road had to climb over the railings of the garden, and those who came from the opposite direction had to go all the way back to the coast road having seen that the gate of the tea garden was closed. Later, one of the entrances of the tea garden was opened, directing the citizens into a path with steel barriers alongside and re-establishing access to the stairs.

Soon after the opening of the entrance, it was observed that the park was used despite these barriers though by few visitors. In brief, the civic use of the tea garden was observed during the pandemic, and it was seen that the nearby pedestrian traffic was disrupted as a result of its closure within the scope of the anti-epidemic restrictions. This is possibly because the pedestrians access some commonly used stairs between Cape Moda and the Moda coast road by passing through the park. The use of this tea garden during the pandemic can be cited as a typical example pertaining to this period that has underscored the importance of urban planning according to public and communal interests.

Keywords: COVID-19, Public Space, İstanbul, Kadıköy, Cape Moda, Tea Garden, Çaybahçesi.

* Mardin Artuklu University, aslihanpakoz@gmail.com



Şekil 1. Haritada "ağaçlandırılacak yeşil saha" olarak belirtilen alan içerisinde bulunan çay bahçesi¹

Figure 1.The tea garden located in 'the green area to be afforested' as specified on the map²

¹ Kaynak: Kadıköy Belediyesi İmar Müdürlüğü, 2021.

²Source: Kadıköy Municipality Directorate of Housing and Urban Development, 2021.



Fot. 1 : ay bahçesi, Moda

Photo1:Tea Garden, Moda



Fot. 2-3: ay bahçesinin içinden geçilerek ulaşılan ve Moda ile Moda sahil yolu arasında bağlantı sağlayan merdiven³

Photos2 and 3: The stairs which can be reached by passing through the tea garden and which connect the Cape Moda and the coast road ⁴

³ Tm fotoğraflar yazar tarafından Aralık 2020'de ekilmiřtir.

⁴All the photographs were taken by the author herself in December 2020.